

Treća

vol. II, br. 2,
Centar za ženske studije, Zagreb, 2000, 185 str.

Jaka Primorac

➔ Časopis Centra za ženske studije, *Treća*, pokrenut je 1998. godine kao časopis putem kojeg bi se promicala suvremena teorijska razmišljanja ženske tematike te kako bi se potaknula komunikacija o novim doprinosima ženskosti i ženskome. Svaki broj je posvećen određenoj temi, a uz tekstove na glavnu temu, mogu se naći i članci o feminističkoj umjetnosti i književnosti te prikazi časopisa i knjiga (na stranim jezicima). U dosadašnjim brojevima su obrađene teme identiteta, teologije i žudnje, a tema najnovijeg (četvrtog) broja je ekofeminizam.

Ovaj broj je strukturiran kroz pet blokova: prvi se bavi ekofeminizmom, drugi pojmom subjekta, treći je koncentriran na teatar i film, četvrti nam nudi razmatranja o likovnosti, a unutar petog bloka prezentirane su recenzije. Kao i dosad objavljeni brojevi, nudi mnoštvo relevantnih članaka koji daju važan doprinos ženskoj tematici na ovim prostorima.

Ekofeminizam je u nas novo područje te zaslužuje da ga se поближе predstavi našem čitateljstvu. Ono nema neku jedinstvenu definiciju, ali se može reći da ekofeministički pristup uključuje antropologijsko, spiritualno-duhovno i političko-aktivističko, ka prirodi usmjereno djelovanje koje se bazira na etici skrbi.

Za početak nam je predstavljeno djelo Marije Gimbutas čija važnost leži u tome što ekofeministkinjama pruža vjerodostojno povijesno uporište. Marija Gimbutas je arheologinja litavskog podrijetla po kojoj je pretpovijest ranog neolita Stare Europe bitno matrijarhalno doba kooperacije, skrbi i povezanosti s prirodom (navedeni elementi ujedno predstavljaju i ideale ekofeminističke prakse).

Upravo pitanjima vrijednosti skrbi, prirode i ženskog bavi se i tekst Glorije Orenstein *Prema ekofeminističkoj etici šamanizma i svetog* u kojem ona teorijski propituje svoje inicijacijsko iskustvo, a šamansku praksu naroda Sami (kao i svaku drugu šamansku praksu) prikazuje kao ekofeminističku.

Pobliže definiranje problema ekofeminizma daje nam Françoise D'Eubonne (koja je i skovala termin ekofeminizam 1974. godine kako bi apostrofirala nasilje nad ženom i prirodom kao rezultat muške političke i kulturne dominacije) u svom članku *Što bi moglo biti ekofeminističko društvo?* Kao suprotnost tome tekstu (s obzirom na žargon kojim se autorice služe), stoji tekst Marti Keel *Od herojske prema holističkoj etici: ekofeministički odgovor*. Ključno pitanje kojim se bavi članak: je li herojska etika (spašavanje "Majke Prirode" od zlikovaca) djelotvoran odgovor na dominaciju nad prirodom ili je samo još jedan osvajač pod novom maskom? Ekofeministkinje traže drukčiji pristup krizi u prirodi - predanost cilju društvene transformacije te važnost o svemu što čini život, dakle, zalažu se za jedan holistički pristup.

Kao najdinamičniji element teorijskih rasprava ekofeminizma ističu se rasprave ekofeministkinja sa zagovaračima dubinske ekologije. Pobliže o tome odnosu nam govore tekstovi Val Plumwood i Michaela E. Zimmermana. Unatoč sličnostima tih dvaju pristupa ne postoji opća suglasnost u svim stavovima. Ekofeministkinje smatraju da dubinski ekolozi ne shvaćaju pravi razlog dominacije nad prirodom- a to je patrijarhat.

Za važnost ekspliciranja ekofeminizma iznimno je zanimljiv i članak Vandane Shive *Prijetnje biološkoj i kulturnoj raznolikosti*, jer je jedna od ključnih postavki ekofeminizma i *načelo bioregionalizma* - privrženosti određenom mjestu i njegovim ljudskim/neljudskim stanovnicima. Homogenost i politika monokultura postaju prijetnje. Raznovrsnost, kao imperativ preživljavanja, omogućuje nam da stavimo u pitanje tri vrste kolonizacije - kolonizaciju prirode, kolonizaciju žena i kolonizaciju Trećeg svijeta.

Članak Suzane Marjanić *Životinjsko u vilinskom* donosi nam zanimljiv prikaz o vilinskom dobu iz naše usmenoknjiževne predaje. U svom tekstu autorica pokušava prikazati androcentričnu transformaciju i zatiranje slika o vilinskom dobu.

U drugom dijelu časopisa, koji se bavi problemom subjekta, izlaganja se koncentriraju na djelo Judith Butler, jedne od najpoznatijih američkih autorica suvremene feminističke teorije. Maja Uzelac daje nam prikaz međunarodnog seminara "Krizi subjekta: dekonstrukcija i ponovno promišljanje pojma

jedinstvenog subjekta” održanog sredinom lipnja 2000. godine na Ohridu.

Karizmatična Judith Butler je predstavljena člankom *Djelovanje stila za subjekt u krizi* koji je bio glavna okosnica svih diskusija na seminaru na Ohridu.

Tekst Katarine Kolozove, organizatorice skupa i voditeljice Istraživačkog centra za rodne studije Euro-Balkan - nadaje važnost teorije subjektiviteta Judith Butler.

Sljedeća dva bloka vezana uz teatar, film i likovnost pružaju nam zanimljive i vrijedne tekstove iz područja feminističkih iščitavanja umjetnosti, od kojih bih izdvojila tekst Nataše Govedić *Macbeth: vještice iz garderobe Williama Shakespearea* u kojem autorica pokušava demonstrirati Macbethovu shizoidnu identifikaciju s vješticama te time pokazuje njegovu želju da prekine s patrijarhalnim i vojničkim poretkom. Također pokušava pokazati moć/nemoć Macbethove bolesti i Macbethovo traganje za ženskošću u sebi.

U posljednjem bloku predstavljene su recenzije knjiga i časopisa o ženskoj problematici objavljenih na hrvatskom jeziku. Također, ne smije se zaboraviti ni likovni blok kroz koji nam se u svakome broju predstavljaju važne likovne umjetnice iz zemlje i svijeta, a koji uređuje Ljiljana Kolešnik.

HRABRI TELEFON I TJEDAN INICIJATIVE “ZLOSTAVLJANJE DJECE - UTIJAJE SUDIONI TVO”

MM-centar i Teatar &TD, Zagreb, 15. - 20.
siječnja 2001.

Irma Brković

➡ Hrabri telefon - telefon za zlostavljaju i zanemarenu djecu osnovan je u sklopu Psihotrauma centra, sredinom listopada 1997. godine, s ciljem pružanja savjetodavne pomoći zlostavljanoj djeci, te davanja nužnih informacija osobama koje žele nešto više saznati o ovoj problematici. U rujnu 2000. registriran je kao nevladina, neprofitna udruga pri Ministarstvu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Republike Hrvatske.

Ideja za pokretanje ove linije, po uzoru na

europske i sjevernoameričke modele koji su se pokazali vrlo učinkovitima, proizišla je iz opaženog visokog broja zlostavljane i zanemarene djece uključene u terapijski rad u Psihotrauma centru.

Osim pružanja savjetodavne pomoći zlostavljanoj i zanemarenoj djeci, njihovim roditeljima i stručnjacima koji rade s djecom, aktivnosti Hrabrog telefona obuhvaćaju i uključivanje djece u psihoterapijski proces, što je omogućeno zapošljavanjem jednog psihologa, koji zlostavljanoj djeci i njihovim obiteljima pruža terapeutske usluge. Zlostavljanje djeteta se, naime, događa u osjetljivom razvojnem periodu i, ukoliko se ne pruži stručna pomoć, ostavlja trajne i neizbrisive posljedice. Od veljače do prosinca 2000. u dijagnostički proces i tretman uključeno je 173 djece, koja su upućena s Hrabrog telefona, MUP-a, Centara za socijalnu skrb ili na inicijativu same obitelji.

Zlostavljanje je problem o kojem žrtve i svjedoci teško progovaraju. Hrabri telefon pruža mogućnost povjerljivog razgovora, te je osoba u mogućnosti povjeriti se stručnoj osobi i zatražiti pomoć putem zaštićenog anonimnog medija. Osim savjetovanja, telefon otvara mogućnosti konkretne intervencije - bilo da sam nazivatelj na temelju dobivenih informacija obavijesti MUP ili Centar za socijalni rad, bilo da to učini volonter Hrabrog telefona. Također, telefon daje informacije o mogućnosti povezivanja sa službama koje pružaju privremeni smještaj žrtvama, te preusmjerava nazivatelje, čiji su pozivi vezani za širu problematiku od zlostavljanja, kojim se telefon primarno bavi, na druge službe i institucije.

Volonterski rad na telefonu obavljaju psiholozi i studenti završnih godina i apsolvanti psihologije, socijalnog rada i defektologije koji se moraju dodatno educirati za telefonsko savjetovanje i rad sa zlostavljanoj djecom, tako da je jedna od aktivnosti telefona edukacija i supervizija volontera, kao i edukacija ostalih stručnjaka koji rade s djecom.

Do listopada 2000. Hrabri telefon radio je radnim danom od 12 do 15 sati, što je produženo na rad od 10 do 16 sati. U 2000. godini primljeno je 705 poziva, što je 200 % više u odnosu na 1999. godinu.

Nadalje, kako je zlostavljanje djece problem zajednice, a prevencija i intervencija trebaju započeti na lokalnom nivou, jedan od bitnih aspekata rada Udruge Hrabri telefon podizanje